

سرمایه گذاری دوجانبه و بی ثباتی سیاسی

دکتر مصطفی حیدری هراتمه
عاطفه عساریان نوش آبادی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرمایه گذاری دوجانبه

و بی ثباتی سیاسی

تالیف:

دکتر مصطفی حیدری هراتمه

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق)

عاطفه عساریان نوش آبادی

انتشارات موجک

سرشناسه : حیدری هراتمه، مصطفی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور : سرمایه‌گذاری دوجانبه و بی‌ثباتی سیاسی / تالیف مصطفی حیدری هراتمه، عاطفه عساریان نوش
آبادی.

مشخصات نشر : تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری : ۹۰ ص.: جدول.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۱۹۹-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۸۳

موضوع : سرمایه‌گذاری -- تجزیه و تحلیل -- نمونه پژوهی

موضوع : Investment analysis -- Case studies

موضوع : سرمایه‌گذاری خارجی -- نمونه پژوهی

موضوع : Investments, Foreign -- Case studies

موضوع : ثبات سیاسی -- نمونه پژوهی

موضوع : Political stability -- Case studies

موضوع : شرکت‌های چندملیتی -- جنبه‌های سیاسی -- نمونه پژوهی

موضوع : International business enterprises -- Political aspects -- Case studies

شناسه افزوده : عساریان نوش آبادی، عاطفه، ۱۳۷۲ -

رده بندی کنگره : HG۴۵۲۹

رده بندی دیویی : ۳۳۲/۶

شماره کتابشناسی ملی : ۷۳۴۹۵۱۷

انتشارات موجک

تلگرام : ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش : ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل : mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان : سرمایه‌گذاری دوجانبه و بی‌ثباتی سیاسی

تالیف : دکتر مصطفی حیدری هراتمه، عاطفه عساریان نوش آبادی

مشخصات ظاهری : ۹۰ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول : پاییز ۱۳۹۹، تیراژ : ۵۰۰ جلد

قیمت : ۳۴۰۰۰۰ ریال، شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۱۹۹-۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

تقدیم به

مادر عزیزم که جایش بین ما خالیست

و تقدیم به

پسر عزیزم آرمین

عاطفه عساریان نوش آبادی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیش‌گفتار.....
۳	فصل اول: سرمایه‌گذاری
۳	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ ماهیت سرمایه‌گذاری
۴	۳-۱ فرصت‌های سرمایه‌گذاری (IOS)
۵	۴-۱ ماهیت فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۶	۵-۱ شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۶	۶-۱ اندازه‌گیری فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۷	۷-۱ عوامل خارجی تأثیرگذار بر فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۸	۸-۱ راهبرد تشکیل پرتفوی سرمایه‌گذاری
۹	۹-۱ ارتباط فرصت‌های سرمایه‌گذاری با اثر اهرمی
۹	۱۰-۱ فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تأثیر آن بر هزینه و سود
۱۰	۱۱-۱ فرآیند اجرایی و استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۱۰	۱۲-۱ فرآیند ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری (IOS)
۱۱	۱۳-۱ ارزیابی جریان‌های نقدی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۱۱	۱۴-۱ ارزیابی فرصت‌های سرمایه‌گذاری
۱۲	۱۵-۱ تصویب اجرای فرصت‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته شده

- ۱۶-۱ نظارت و کنترل فرصت‌های سرمایه‌گذاری ۱۲
- ۱۷-۱ مفاهیم و تعاریف سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز ۱۳
- ۱۸-۱ ویژگی‌های مهم صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر ۱۴

فصل دوم: مالکیت ۱۷

- ۱-۲ تئوری‌های مالکیت ۱۷
- ۲-۲ نظریه نمایندگی ۱۷
- ۳-۲ ترکیب مالکیت و سهامداری مدیران ۱۹
- ۴-۲ فرضیه همگرایی منافع ۲۰
- ۵-۲ فرضیه تثبیت جایگاه مدیران ۲۰
- ۶-۲ ترکیب مالکیت و سهامداران نهادی و عمده ۲۲
- ۷-۲ فرضیه نظارت کارآ ۲۴
- ۸-۲ فرضیه همسویی استراتژیک ۲۴
- ۹-۲ تأثیر سهامداران عمده مالی بر هزینه‌های نمایندگی ۲۵
- ۱۰-۲ ترکیب مالکیت و سهامداران خارجی ۲۵
- ۱۱-۲ فرضیه اکتساب نجات بخش ۲۶
- ۱۲-۲ رابطه مالکیت با کارآیی بازار سرمایه ۲۶
- ۱۳-۲ رابطه ترکیب مالکیت با نقدشوندگی بازار ۲۷
- ۱۴-۲ مالکیت سهامداران نهادی ۳۱

فصل سوم: بی‌ثباتی سیاسی ۳۳

- ۱-۳ ماهیت بی‌ثباتی سیاسی ۳۳
- ۲-۳ تعریف‌های معطوف به نظام سیاسی ۳۴
- ۳-۳ سطوح و ابعاد بی‌ثباتی سیاسی ۳۶
- ۱-۳-۳ نظام سیاسی ۳۶

- ۳-۳-۲ رژیم سیاسی ۳۶
- ۳-۳-۳ هنجارهای سیاسی ۳۶
- ۳-۳-۴ سیاست‌های حکومتی ۳۷
- ۳-۳-۵ بازیگران سیاسی ۳۷

فصل چهارم: پیشینه سرمایه‌گذاری دوجانبه و بی‌ثباتی سیاسی ۳۹

فصل پنجم: مطالعه موردی ۴۵

- ۱-۵ بیان مسأله ۴۵
- ۲-۵ اهمیت موضوع ۵۰
- ۳-۵ اهداف ۵۱
- ۴-۵ فرضیه‌ها ۵۱
- ۵-۵ چارچوب نظری ۵۲
- ۶-۵ تعریف واژگان کلیدی ۵۵

فصل ششم: روش و ابزار ۵۷

- ۱-۶ روش پژوهش ۵۷
- ۲-۶ جامعه آماری ۵۷
- ۳-۶ روش‌های گردآوری داده‌ها ۵۸
- ۴-۶ ابزار گردآوری داده‌ها ۵۸
- ۵-۶ متغیرها ۵۹

فصل هفتم: یافته‌ها ۶۳

- ۱-۷ عدم قطعیت سیاست کشور میزبان و انتخاب مالکیت فرعی ۶۳
- ۲-۷ محتوای معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه ۶۵

- ۳-۷ تأثیر غیرمستقیم سخت گیری BIT در انتخاب مالکیت فرعی ۶۶
- ۴-۷ تجزیه و تحلیل داده‌ها ۶۹
- ۵-۷ الگوی رگرسیون لجستیک ۷۰

فصل هشتم: جمع بندی ۷۵

- ۱-۸ بحث و بررسی ۷۵
- ۲-۸ پیامدهای نظری ۷۶
- ۳-۸ پیامدهای مدیریتی و سیاسی ۷۷
- ۴-۸ محدودیت‌ها و پیامدهای تحقیقاتی ۷۸
- ۵-۸ اندازه گیری اقدامات سخت افزاری BIT ۷۹

منابع ۸۳

- منابع فارسی ۸۳
- منابع انگلیسی ۸۴

پیش‌گفتار

در جهان امروز قراردادها و چهارچوب‌های حقوقی مختلفی برای تجارت و سرمایه‌گذاری وجود دارد. یکی از پرطرفدارترین چهارچوب‌ها در این زمینه، معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری است. این معاهدات مقررات و تضمین‌هایی را برای آن دسته از شرکت‌های خصوصی فراهم می‌کند که در پی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هستند. زمانی که یک شرکت و یا یک فرد می‌خواهد در کشوری دیگر سرمایه‌گذاری کند همیشه این خطر وجود دارد که سرمایه‌ها ملی شود و یا به گونه‌ای مورد مصادره کشور میزبان قرار گیرد. برای حفاظت از این سرمایه‌گذاران و در راستای حمایت از سرمایه‌گذاری، بیشتر کشورها معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری به امضا می‌رسانند. این معاهدات منطقیاً باید بخشی از قراردادهای تجاری باشند ولی معمولاً در پی یک معاهده کلی دوجانبه سرمایه‌گذاری میان دو کشور به اجرا در می‌آیند. البته اگر دو کشور با هم توافقنامه تجارت آزاد امضا کرده باشند، این توافقنامه جایگزین معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری خواهد شد.

در سال‌های پیش از جنگ جهانی دوم مسائل مربوط به سرمایه‌گذاری و تجارت در ذیل معاهدات مودت، بازرگانی و دریانوردی جای می‌گرفت. اما در نیمه دوم قرن بیستم و با افزایش مراودات تجاری میان کشورها، سرمایه‌گذاران تلاش کردند تا حقوق و منافع خود را به گونه‌ای تعریف کنند که در مقابل اقدامات دولتی (همچون ملی کردن شرکت‌ها و صنایع و یا مصادره یک شرکت) تضمین‌های لازم را دریافت کنند. معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری با هم تفاوت‌هایی دارند اما در بیشتر این معاهدات مقررات و جزئیات مربوط به تجارت خارجی و نیز حقوق کشورها و شرکت‌های درگیر در معاملات مشخص می‌شود. به مرور زمان رویه‌های بین‌المللی هم برای یک دست کردن توافقنامه‌ها مشخص شده و مورد پذیرش قرار گرفته است.

سرمایه‌گذاران دلایل مختلفی برای عقد معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری دارند. در واقع بیش از آنکه سرمایه‌گذاران خواستار تعریف جزئیات سرمایه‌گذاری باشند، خواستار وجود مکانیزم‌هایی

هستند تا در صورت بروز اختلاف با کشور میزبان، امکان بهره‌گیری از مراجعی خارج از آن کشور را داشته باشند. با استفاده از معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری اگر یک فرد یا شرکت سرمایه‌گذاری نسبت به اقدامی شکایت داشته باشد، لازم نیست که به دادگاه‌های محلی مراجعه کند و می‌تواند از میانجی‌گری بین‌المللی بهره‌گیرد. حل این اختلافات معمولاً در حوزه عمل مرکز بین‌المللی حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری قرار می‌گیرد. با توجه به مطالب ذکر شده در این کتاب به بررسی تاثیر تعدیل شدت قرارداد سرمایه‌گذاری دوجانبه بر رابطه بین بی‌ثباتی سیاسی و انتخاب مالکیت وابسته پرداخته شده است.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: سرمایه‌گذاری

فصل دوم: مالکیت

فصل سوم: بی‌ثباتی سیاسی

فصل چهارم: پیشینه سرمایه‌گذاری دوجانبه و بی‌ثباتی سیاسی

فصل پنجم: مطالعه موردی

فصل ششم: روش و ابزار

فصل هفتم: یافته‌ها

فصل هشتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانیم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

دکتر مصطفی حیدری هراتمه، عاطفه عصاریان نوش آبادی

پاییز ۱۳۹۹

Bilateral investment and political instability

Mostafa Heidari Haratemeh

Atefeh Assarian Nooshabadi

در جهان امروز قراردادها و چهارچوب‌های حقوقی مختلفی برای تجارت و سرمایه‌گذاری وجود دارد. یکی از پرتعدادترین چهارچوب‌ها در این زمینه، معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری است. این معاهدات مقررات و تضمین‌هایی را برای آن دسته از شرکت‌های خصوصی فراهم می‌کند که در پی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هستند. زمانی که یک شرکت و یا یک فرد می‌خواهد در کشوری دیگر سرمایه‌گذاری کند همیشه این خطر وجود دارد که سرمایه‌ها ملی شود و یا به گونه‌ای مورد مصادره کشور میزبان قرار گیرد. برای حفاظت از این سرمایه‌گذاران و در راستای حمایت از سرمایه‌گذاری، بیشتر کشورها معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری به امضا می‌رسانند. این معاهدات منطقی‌اً باید بخشی از قراردادهای تجاری باشند ولی معمولاً در پی یک معاهده کلی دوجانبه سرمایه‌گذاری میان دو کشور به اجرا در می‌آیند. البته اگر دو کشور با هم توافقنامه تجارت آزاد امضا کرده باشند، این توافقنامه جایگزین معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری خواهد شد.

